

II. voorby, en komt vervolgens aan de Si-
 Hoofdft. monsvalley, welke dien naam gekregen
 heeft van den Heere Jan Blefius, in leven
 Fiskaal Independent aan de Kaap. Hierdoor
 poogde hy zyn hof te maken by den Heer
 Gouverneur Simon van der Stell, die hem
 dezelve ter bewoninge en bebouwinge had
 toegestaan. Gedurende eenen geruimen tyd
 heeft hy 'er vry grote voordeelen van ge-
 trokken; maar toen de Kompagnie, in den
 jare 1707, alle haare Bedienden aan de Kaap
 bevel gaf om geenen handel te dryven, in
 Wyn, Koorn of Vee, maar denzelven ge-
 heel voor de Burgers over te laten, heeft
 de Heer Blefius dit Landgoed aan eenen
 van zyne meest begunftigde Bedienden ver-
 kocht voor de fom van vier- en twintigdui-
 zend guldens, welke in den tyd van twaalf
 jaren zoude opgebracht worden.

De Kerk van Dra- De Kerk van Drakenstein staat genoeg-
 kenstein zaam in het midden van de Kolonie. De-
 zelve is zulk een flegt gebouw dat men haar
 haast voor een fchuur zoude aanzien; de
 muur heeft niet meer dan eene hoogte van
 vier voeten; al het overige is van riet. Van
 binnen ziet men mede niets anders dan riet
 of ongepleisterde muren, nevens ruwe ban-
 ken, en eenen Predikstoel, die eene zeer
 fobere vertooning maakt.

Eene foort van Markt. Op eenen grond naast aan de Kerk houdt
 men eene foort van Markt, waar verschei-
 dene kleinigheden, die dagelyks in de huis-
 houdingen te pas komen, verkocht worden.
 Zy, die dezelve uitventen, doen ze aan de
 Kaap op. Eenigen uit de gemeenfte foort
 van

van volk voorzien zich, terwyl zy naar de II.
Kerk gaan, van het een en ander, dat hun Hoofdft.
van dienst zoude mogen zyn, en dat zy,
niet dan met grote moeite, van de plaatse, van
welke het wordt overgebracht, kunnen halen.

Aan het uiterste einde van de Simons-Val-
lei, is een Berg, die, volgens *Kolbe*, om De Baby-
zyne hoogte, van welke hy zeer breed op lonifche
geeft, de Babylonifche Tooren genoemd Tooren.
wordt; doch volgens *de la Caille* is dezelve
flegts een laag Bergje. Verfcheidene
byzondere personen hebben hier hunne
Landgoederen. De grond is 'er zeer vrugtbaar,
en verfchaft overvloed van Koorn en Wyn.

Den weg verder opgaande, komt men
aan den Berg, die de Paarlberg genoemd De Paarl-
wordt, niet omdat 'er wezenlyk Paarlen berg.
gevonden worden, maar omdat op deszelfs
top eene grote rots is, welke het gemeene
volk zich verbeeldt dat veel overeenkomst
met eene Paarl heeft Deze Berg verfchaft
fteenen, die gefchikt zyn om 'er Molenftee-
nen van te maken. De Gouverneur van
der Stell heeft ze in groten getale doen
vervaardigen, om 'er de Molens der Volk-
plantinge van te voorzien. Aan den voet
van den Berg ftaat een Watermolen, die
geheel nutteloos wordt, wanneer het water
hoog gerezen is.

Daarna komt men aan de Wagenma- De Wa-
kers Vallei, welke dien naam heeft naar genma-
eenen man, die een Wagenmaker van kers Val-
zyn beroep was, en zich hier eerst lei.
heeft neergezet Zy wordt bevogtigt door
de Berg-rivier, die, na hier verfcheidene

II. bogten en kromten gemaakt te hebben, verder in het Land der Hottentotten loopt dan de Europeanen zich nog in het zelve hebben neergezet, en zich eindelyk in de haven van *St. Helena* ontlast. In deze Vallei vindt men weinige of geene byzonderheden, die merkwaardig zyn, en dus zullen wy eenige plaatsen beschryven, die, schoon wel niet regtstreeks tot de Kolonie behoorende, egter als van dezelve afhanglyk kunnen beschouwd worden.

De Vallei en het Kasteel van Riebeeck. In de eerste plaats vinden wy hier de Vallei en het Kasteel van Riebeeck. Men heeft dezen Berg dus genoemd, omdat hy de uiterste eindpaal is der ontdekkingen van van Riebeeck, eersten Gouverneur aan de Kaap. Nimmer is 'er, gelyk *Kolbe* verhaalt, door hem een Fort aangelegd geworden. Zyne hoogte is niet meer dan 250 Rhylandfche Roeden. Schoon dezelve vry dor is, en 'er geene Bron is, uit welke een beekje ontspringt, vindt men egter rondom dezen Berg negen of tien Landwoningen, van welken eenigen zeer goed zyn uit hoofde van de schoone granen, die men 'er inzamelt. Op eenen kleinen afstand zyn Bronnen, die deze Landwoningen water verschaffen.

De 24 Rivieren. Op eenigen afstand ten Noorden van het Kasteel van Riebeeck komt men in eene strek, die de 24 Rivieren genoemd wordt, uit hoofde van de menigvuldige Beeken, die dezelve bevoigten. Verscheidene luiden, de grote menigte van water en wei-

weilanden in deze streek in aanmerking II.
nemende, vervoegden zich by de rege- Hoofdst.
ring, en kregen vryheid om een goed ge-
deelte van hun vee derwaards te zenden.
De gelukkige uitslag zette ook anderen
aan om 'er het hunne te brengen. Van tyd
tot tyd werd de plaats bevolkt, en de run-
deren tierden 'er ongemeen wel. Kolbe
verhaalt dat men 'er ten zynen tyde nog
geen land in eigendom had uitgedeeld. Zy,
die 'er zich gevestigd hadden, werden 'er
slegts toegelaten, en moesten alle zes
maanden het verlot doen vernieuwen; zy
mogten ook niet meer gronds bebouwen
dan zy tot hun onderhoud noodig had-
den.

De grond is hier zo vrugbaar, dat hy Handmo-
vyfentwintig en fomtyds wel dertigvoud lens die
opbrengt. De Inwoners bedienen zich hier hier in
noch van water- noch van wind molens, gebruik
maar zy malen al hun koorn door middel zyn.
van kleine handmolens, die in den muur
vastgeschroefd zyn, en door slaven moeten
bearbeid worden, die door de zwaarheid
van dezen arbeid telkens als in hun zweet
dryven. — Het is naauwlyks noodig aan
te tekenen dat byzondere personen, hier
geen land in eigendom bezittende, geene
aanzienlyke gebouwen oprigten. Hunne
Huizen zyn niet anders dan schuren en her-
dershutten.

Tot het distrikt van Drakenstein behoo- De Ho-
ren nog de Honigbergen, die eenige uren niger.
reizens verder Noordwaards gelegen zyn. gen.
Men heeft aan dezelve dien naamgegeven

II. ter oorzake van de grote menigte Honig,
 Hoofdst. welken de Byen in de spleten en reten daarvan
 leggen. Men ziet ze by grote zwermen, gedurende de hette van den Zomer, derwaards vliegen. De Hottentotten klauteren, met levensgevaar, op de steilste plaatsen van deze Bergen, om den Honig te verzamelen, dien zy vervolgens naar de Kaap brengen, en daar tegens eenige beuzelingen, welke zy noodig hebben, en waarop zy gesteld zyn, verruilen.

Zyn niet
 bebouwd. Men heeft op deze Bergen, of in der-
 zelve omtrek geene andere Europeanen
 dan Herders. De plaats hunner inwoning
 is hun niet in eigendom gegeven, en
 dus zyn zy ten dezen aanzien in het zelfde
 geval als zy, die de 24 Rivieren bewonen.
 Zy doen zelfs hun voordeel niet met de
 vryheid, welke men hun vergund heeft om
 koorn tot eigen gebruik te zaayen. Zy
 eten geen brood, maar slegts hamels- of
 lams-vleesch, of, indien zy hunne schapen
 willen sparen, harte-vleesch, of eenig ander
 wild, het welk zy in genoegzame hoeveel-
 heid kunnen vinden. Dit voedzel bekomt
 hun zo wel, dat men, onder hen, maar
 zelden van eenige ziekte hoort. Doch on-
 gerwyfeld zyn zy hunne gelukkige gestel-
 tenis voor een goed gedeelte schuldig aan
 de eenvoudigheid van hunnen drank, die
 alleenlyk bestaat uit water, melk en een
 mengsel van honing en bier. Zy zouden
 vry gelukkig kunnen leven, indien zy zich
 wat meer moeite geven wilden. Maar de
 luiheid der Hottentotten heeft zo veel in-
 vloeds

wloeds op hunne levenswyze, datzy naauwlyks iets anders doen dan hun vee weiden, en van tyd tot tyd op de jagt gaan om zich spyze te bezorgen. II.

Nog verder Noordwaards heeft men De Pi. eindelyk de P'quet-bergen, dus genoemd omdat de Europeanen, die het eerst by dezelve gekomen zyn, met elkanderen een Piquetje speelden, gelyk *I olbe* wil, het geen van 's morgens af tot laat in den nacht duurde. Men vindt hier slegts weinige Europeanen, en dezelve zyn allen Herders. Zy weiden hun Vee om het aan de Kaap te verkopen, even als de Bewoners der Honingbergen zich daar op toelagen.

Toen de Gouverneur *Willem Adriaan van der Stell*, in het laatst der voorgaande of in het begin van deze Eeuwe, zynen Vader in het Gouvernement a n de Kaap opvolgde, deed hy terstond eene nieuwe Volkplanting oprigten, die hy het Land van Waveren noemde, naar eene zeer aanzienlyke Familie te Amsterdam, aan welke hy vermaagschapt was. Zy is ten Noorden van Drakenstein aan en om de Bergrivier gelegen. — Het Gebergte, waardoor zy van Drakenstein wordt afgescheiden, bestaat voor het grootste gedeelte uit rood Zand, uit welken hoofde die gehele Landstreek ook den naam van het Roode Zand draagt. Het Westelyk gedeelte, dat zich naar de Saldanha Baai uitsprekt, voert den naam van het Zwarte Land, ieder van deze distrikten m akt op zich zelf eene

II. Pastory uit; ieder derzelve heeft een fraai
 Hoofdst. Kerkje en eenen Predikant, zodat de Inwo-
 ners thans niet meer, gelyk voordezen,
 naar Drakenstein behoeven te gaan, om
 hunnen Godsdient te verrigten, te trouwen,
 of hunne Kinderen te laten doopen.

De Groe- Het Zwarte land paalt aan eene streek,
 ne Kloof. die de Groene Kloof genoemd wordt.
 Dezelve is niet anders dan eene Vallei tus-
 schen de Koebergen, aan een Riviertje,
 dat benoorden de Tafelbaai in Zee uitloopt.
 De Kompagnie houdt dit Land voor zich
 zelve, om ten allen tyde eenen genoegzamen
 voorraad van Slagtvee voor haare schepen en
 onderhoorigen te kunnen bekomen. ———

Wy moeten nog aanmerken dat het distrikt
 van Waveren hoe langs hoe meer Noord-
 waards wordt uitgebreid, en dat men 'er
 hier en daar nog verscheidene Kralen van
 Hottentotten in verspreid vindt. Thans
 leggen 'er egter geene Wagten van de Kom-
 pagnie tot veiligheid der Ingezetenen, ge-
 lyk voordezen; maar men vindt die alleen-
 lyk aan de Saldanha Baai en op het Robben-
 Eiland.

De ge- Het Land is hier zeer zwaar en hard van
 steltenls grond, zodat het somtyds noodig is wel
 van den twintig Ofsen voor den Ploeg te spannen;
 grond. het is egter tamelyk vrugtbaar. ———
 Valentyn geeft evenwel veel te hoog op van
 deze vrugtbaarheid, wanneer hy schryft dat
 een Mudde Tarwe veertig of vyf en-veertig
 Mudden opbrengt; op zyn hoogst worden
 'er slegts tien of vyftien Mudden van inge-
 zameld. De hoeveelheid van Koorn, wel-
 ke

ke op een Morgen gronds van zeshonderd II. Rhylandfche Roeden gezaaid wordt, is door- Hoofdf. gaans eene Mudde van 180 of 190 ponden zwaarte.

Alle de laatstgemelde Difrikten behooren, Land- zo wel als het geen verder Noordwaards drost- door de Europeanen bezeten wordt, onder (chaf van het Landdrostfchap van Stellenbosch en Zwellen- Drakenftein, waarvan de Residentieplaats dam. Stellenbosch is. Maar de uitbreiding van de Kolonie Oostwaards gaf eenige jaren geleden aanleiding tot het oprigten van een nieuw Landdrostfchap, het welk de Gouverneur Zwellengrebel naar zynen naam Zwellendam genoemd heeft. Dit diftrikt heeft, onzes wetens, tot heden toe, noch Kerk, noch Paftry, noch Predikant. Het bestaat uit eenige Plantagien, die hier en daar verftrooid zyn langs de Kusten en Baayen, beosten de Bergen van Stellenbosch en Hottentotsch Holland, tot digt aan de Rivier van St. Christoffel toe, van welken de afgelegenften alleenlyk te water gemeenfchap hebben met het Huis van den Landdrost, dewyl de weg te lande, ter oorzake van de Rivieren en Bergen, niet kan gebruikt worden.

DERDE HOOFDSTUK.

Van de Oorspronglyke Bewoners des Lands.

III. **V**erder Noordwaards gaande, vindt men
 Hoofdst. al het Land, tot ver voorby de Baai van
 St. Helena, droog, zandig, en met Door-
 nenen, Hei of Ruigte begroeid, zodat het
 Gestelte- nis van het Land zeer ongeschikt is om tot Weilanden gebruikt
 het Land waarin de of bewoond te worden. — Uit de ken-
 Hotten- nis, welke *de la Caille* van deze Landstre-
 totten ken gekregen heeft, besluit hy dat het ge-
 zich ont- heel onmogelyk is dat eenige Natie in het
 houden. zelve hun bestaan zoude kunnen vinden,
 ten ware men aan een enkel Dorp den naam
 van eene Natie wilde geyen. — *Kolbe*
 en anderen hebben egter zestien by namen
 opgeteld, van welken negen of tien dat
 kleine Distrikt, het welk men de Kaap de
 Goede Hoop noemt, bewonen zouden.
 — Wat in voorgaande eeuwen hebbe
 plaats gehad kunnen wy niet bepalen, doch
 het is zeker dat 'er thans niet meer dan twee
 of drie, welke men by merkelyke vergro-
 ting onderscheidene Natien zoude kunnen
 noemen, gevonden worden. De verme-
 nigvuldiging der Europeaansche Volkplan-
 ters deed een groot aantal der oorsprongly-
 ke Bewoners des Lands van daar vertrekken :
 daarenboven rigtten de Kinderpokjes in den
 jare 1713 onder de nog overgeblevenen zeer
 grote verwoestingen aan; en sedert dien
 tyd

Wat men
 van de
 verschil-
 lende
 Natien
 der Hot-
 tentotten
 te denken
 hebbe.

tyd kan men, in de gantsche uitgestrekt- III.
 heid van het distrikt dat tot de Kaap be- Hoofdst.
 hoort, niet eene Hottentotsche Natie meer
 vinden, welke een ligchaam uitmaakt, of
 den minsten schyn van eene byzondere Re-
 gering heeft. Allen, die men 'er aantref-
 t, zyn in dienst van de Europeanen, om het
 Vee te hoeden, de Kudden te weiden, en
 ter voortzettinge van den Landbouw de
 hand te bieden, of zy bestaan uit eenige
 Huisgezinnen, aan welken de Europeanen
 vryheid gelaten hebben om in de Land-
 streek, welke zy in bezit hebben, te bly-
 ven wonen. — Het getuigenis van *de la*
Caille, wegens de schaarschheid der Inlande-
 ren aan de Kaap, wordt volkomen bevestigd
 door het getuigenis der geenen, die in den
 jare 1705 tot aan de Olifants Rivier, om-
 trent op de Breedte van 31 Graden, dat is
 byna zestig mylen ten Noorden van de Kaap,
 gereisd hebben. Dien geheelen weg langs
 ontmoetten zy niet meer dan twee Kralen
 of Legerplaatsen van Hottentotten. Doch
 zy, die verzekeren omtrent dien zelfden
 tyd wel honderdenvyftig mylen landwaards
 in geweest te zyn, beweerden dat zy 'er der-
 tien of veertienderleie onderscheidene Na-
 tien van Hottentotten aantroffen; wordende
 zy, volgens het verhaal van *Valentyn*,
 eindelyk gestuit door de *Caboequaas*, de
 kloekmoedigsten van alle deze Volkeren,
 die schilden van Osenhuiden droegen, op
 welken Kogels konden afftuken. Vyfen-
 veertig Kaapsche vryluiden, die in den ja-
 re 1702, met vier wagens met Koopman-
 schap.

III. schappen beladen, en tweeëndertig Trek-
 Hoofdst. osfen, eenen togt binnen in het Land on-
 dernamen, verhaalden dat zy by de *Hoefe-*
quaas, *Hesjequaas*, *Gauris*, *Attaquaas*,
Gantauwers, *Ammiaquaas*, *Moerjezons*,
Horizons, *Kleine Kaffers*, en ook by de
 bovengemelde *Caboequaas* gekomen zyn.
 De laatsten hadden zy wel ten getale van
 vyf of zeshonderd aangetroffen, en waren
 genoodzaakt geworden om zich tegen de-
 zelve te verzetten. Het gelukte hun eg-
 ter hunne aanvallers op de vlugt te dryven,
 en omtrent vyfduizend stuks Runderen en
 Schapen buit te maken, van welken zy
 duizend weder te rug gaven. — Indien
 men op de berigten, welke zy wegens den
 door hun afgelegden weg gegeven hebben,
 eenigen staat mag maken, schynt dit het
 zelfde Volk geweest te zyn, het welk an-
 ders *Chainouquaas* geheten wordt, en aan
 het Land der Kafferen woont, waar om-
 trent men gemeld vindt dat het zeer ryk in
 Vee is. Vervolgens komen de grote *Na-*
macquaas en de *Grigriquaas* ten Noorden;
 de *Goenjemens* en de *Kaapmans*, verkeer-
 delyk *Koopmans* genaamd, ten Oosten, in
 de nabuurschap van de Kaap, waarfchyntlyk
 meest in aanmerking. Nog vinden wy de
Buschiesmans genoemd, die, volgens het
 berigt van *de la Caille*, meestal Hottentotten
 zyn, welke door de Europeanen van hun
 Vee zyn beroofd geworden, en, over dit
 verlies misnoegd zynde, fomtyds met de
 Hottentotsche bedienden der Europeanen
 samen spannen om 'er wraak over te nemen.

Ein-

Eindelyk zyn 'er die den naam van Strandlo- III.
pers dragen, om dat zy geene vaste woonplaats Hoofdst.
hebben, en enkel van den roof le-
ven.

Wy agten het genoeg zo veel over de Hottentotten in het algemeen gezegd te hebben, en zullen nu tot byzonderheden, welke wy ten hunnen opzichte vinden aangekend, overgaan. — *Kolbe* heeft ongetwyfeld veel gemeld, dat niet op zekere gronden rust; doch doorzyne berigten met die van *Valentyn* en van den *Abt de la Caille* te vergelyken, en door in gevallen, waarin het niet op de kundigheid, maar slegts op enkele ondervinding aankwam, van zyn Werk gebruik te maken, vleyen wy ons dat onze berigten wegens den aart, zeden en levenswyze der Hottentotten niet geheel verwerpelyk zyn zullen.

E E R S T E A F D E E L I N G.

*Over den Naam, den Oorsprong, de Taal,
en het Karakter der Hottentotten.*

Weinige verhalen zyn 'er welke zo on- Onzeker-
zeker, en zo met valscheden vermengd heid der
zyn, als die, welke men ons gegeven heeft berigten
wegens de Volkeren, die in de nabuurschap wegens
van de Kaap de Goede Hoop hunne woning de Hot-
tentotten hebben. Naauwlyks kan men bepalen wat tentotten.
groter zy of de onbedagtzaamheid der Rei-
zi-

III. zigers, of de ligtgelovigheid der Europeanen. De Schryvers, die van hun gesproken hebben, verschillen niet slegts van elkanderen in de allerwezenlykste stukken, maar velen hunner hebben de waarheid zeer zelden getroffen. Inzonderleid kan men zulks opmaken uit het geen zy wegens den naam en den oorsprong dezer Volkeren hebben aangetekend. Ons oogmerk is niet de verschillende namen, welke hun toegevoegd worden, voor te dragen, of derzelver afleidingen naar te spooren; maar wy zullen ons alleenlyk tot twee of drie benamingen bepalen.

Oorsprong van den Naam der Hottentotten. Vader *Tachard* zegt, in zyne Reize naar Siam, dat de naam van Hottentot niet anders dan een scheldnaam is, welken de Europeanen aan dit Volk gegeven hebben. Hy zegt dat de Europeanen hen dus noemen, omdat zy dit woord telkens in den mond hebben wanneer zy vreemdelingen ontmoeten. — De Heer *Merklin* verzekert, in zyne reizen naar de Oost-Indien, dat men hen dus genoemd heeft, ter oorzake van het menigvuldig gebruik, het welk zy van dit woord maken op hunne vreugdefeesten, en by hunne dansen. *Arnold* en *Dapper* leiden de benaming af van hun *Hottentottum Brockqua*, het welk zy dikwyls in hunne gezangen mengen, om, volgens de genoemde Schryvers, hunne sterke begeerte naar het Hollandfche brood te kennen te geven, waarop zy ongemeen gesteld zyn, en waarvoor zy hun Vee niet zelden verruilen. *Kolbe* erkent wel dat zy zich in hun-

hunne vreugde gezangen zeer dikwyls van de gemelde woorden bedienen, maar hy ontkent dat zy om die reden den naam van Hottentotten gekregen hebben. Volgens hem is de geheele zaak deze: Een Ziekentrooster van een Hollandsch Schip, had een' Hottentot naar zekere plaatsgezonden, en beloofd, hem, by zyne wederkomst, voor zyne gedane moeite te zullen belonen met een groot stuk brood en eene hoeveelheid tabak. De Wilde kweet zich getrouwelyk van den hem opgelegden last; maar de Europeaan was ruim genoeg van gewisfe om de beloofde beloning te weigeren. De Hottentotten vernamen deze woordverbreking met grote verontwaardiging. Om dan den Ziekentrooster te bespotten, en te kennen te geven hoe zy zyn gehouden gedrag verfoeiden, maakten zy naar hunne wyze een Liedje, waarin deze woorden telkens herhaald werden: *Hottentottum Brockqua*, dat is: *geef den Hottentot zyn stuk brood*. Dit Liedje verspreidde zich welhaast in alle plaatsen, waar men van de ontrouw van den Ziekentrooster hoorde spreken, en zelfs waren de Hottentotten gewoon het te zingen, wanneer zy eenen vreemdeling ontmoeten, als of zy zich de noodzakelykheid om tegen de ontrouw der geenen, die zy niet kenden, op hunne hoede te zyn, wilden herinnèren.

———— *Kolbe* verzekert dat de naam van Hottentot geen scheldnaam is, en dat de Inborelingen van de Kaap nooit onder eenigen anderen zyn bekend geweest.

De oorsprong van dit Volk is niet minder

H

on-

III.
Hocfdst.

III. onzeker, en men vindt ten dezen aanzien
 Hoofdst. even grote ftydigheden in de berigten der
 Oor- Reizigers. Wanneer men in dit opzigt
 sprong en wegens een Volk geene gedenkschriften of
 afkomst voldoende overleveringen heeft, dan is ze-
 der Hot- kerlyk het beste middel om deszelts afkomst
 tentotten. te ontdekken, de gewoonten en instellingen
 met die van andere bekender Volkeren te
 vergelyken. — Uit zulk eene vergelykinge
 poogt *Kolbe* te bewyzen dat de Hottentot-
 ten van de oude Israëlieten aftammen.
 Maar de Abt *de La Caille* heeft aangemerkt
 dat de gemelde fchryver nooit genoeg ge-
 reisd heeft, om wegens hunne oorspron-
 lyke plegtigheden met de vereifchte naauw-
 keurigheit onderrigt te worden. Alles wat
 hy van hunne Offerhanden, en van het re-
 gelen der Feestdagen naar de nieuwe of
 volle Maan gezegd heeft, komt zeer ver-
 dacht voor; dewyl men weet dat het onder
 de Zuidelyke Natien van Afrika, en velen
 der Indifche Volkeren, gebruiklyk is Dans-
 feesten by de volle Maan te houden. Dit
 heeft ook by de Kaffers, die Noordelyker
 wonen, by welken althans geen fchyn van
 Godsdienst gevonden wordt, plaats. —
 Hunne zonderlinge befnydenis heeft weinig
 overeenkomst met de Joodsche, en het
 bedekken der Lyken met fteenhoopen, kan
 zeer wel gefchieden met oogmerk om voor
 te komen dat zy van het wild gedierte ver-
 flonden worden. Ook heeft iets dergelyks
 by de Negers omtrent Kaap Verde plaats;
 zodat 'er geene reden altoos is om den
 Hottentotten eenen anderen oorsprong toe
 te

te fchryven dan den Kafferen, Negeren, of III.
andere Bewoners van het Zuidelyk gedeel Hoofdst.
te van Afrika

Men vindt de Taal der Hottentotten door Taal der
velen voorgesteld als een mengelmoes van Hottentotten.
zeer ongemeene klanken, als eene Taal,
welke niets gemeens heeft met andere be-
kende Talen, zodat sommigen haar zelfs
den naam van fprake geweigerd hebben,
beweerende dat 'er geene geregelde klanken,
gelyk de menfchen maken wanneer zy
fpreken, in te ontdekken zyn. Kinderen
kunnen ze niet dan met moeite leeren, en het
is genoegzaam onmogelyk zich dezelve eigen
te maken, wanneer men eenigszins in jaren
gevorderd is. *Kolbe* verklaart dat hy, in
weerwil van alle poogingen om de uitfpraak
te leeren, geene merkelyke voortgangen
gemaakt, en dat hy nooit eenen vreemde-
ling ontmoet had, die het Hottentofch wel
fprak, tenzy hy 'er, van zyne jeugd af, aan
gewoon geweest ware. 'Er worden, vol-
gens hem, zekere flagen, zekere weinig na-
tuurlyke wryvingen van de tong tegen het
gehemelte toe vereifcht, welke het zeer
moeyelyk is na te volgen. — De waar-
heid der zake is dat de Taal der Hottent-
totten, die eenige jaren met Europeanen
verkeerd hebben, merkelyk befchaafd ge-
worden is. Die in de eerfte tyden onder
hen kwamen, vergeleken ze by het geklok
van Kalkoenen, en *Dapper* zegt dat geen
Europeaan een Hottentot kan hooren fpre-
ken zonder grillen. Maar de Abt *de la*
Caille heeft aangemerkt dat de Hottentofche

III. Taal vry zagt in de uitspraak is, en geene Hoofdst. Adspiratie, geen gepiep of Gorgelklanken heet. Iets buitengewoons in dezelve is, dat zy twee Vokalen meer heeft dan de Europeische Talen. Die twee Vokalen zyn zeer nette en onderscheidene klanken. De eene wordt uitgedrukt door eene schuring van de Lugt tusfchen het einde van de Tong, en het bovenste deel van het Geheimel; hoedanig een Klank men gewoon is te maken, wanneer men de Paarden tor loopen wil aanzetten. De andere is eene klappering van de Tong, wanneer die, styf tegen het bovenste gedeelte van het Geheimel geplaatst zynde, fchielyk wordt losgelaten. Door eenen Hottentot van goed verftand verfcheidene vragen voor te ftellen, is de gemelde Abt verzekerd geworden dat deze klanken Vokalen zyn, dewyl zy, op zichzelve uitgesproken zynde, eene bepaalde betekenis hebben, even als in het Fransch de Letters *a*, *o*, *y*, en in het Latyn *a*, *e*, *o*, welke op zichzelve woorden maken. De laatstgemelde Klank wordt gemeenlyk van *m* of *mn* gevolgd: en dewyl deze Klanken, in de hoedanigheid van Vokalen, byna in ieder woord voorkomen, zo mag men met reden ftellen dat de Taal der Hottentotten niets minder dan eene ftamering is — Uit het gezegde blykt genoegzaam dat het niet mooglyk is in eene lyst van Hottentotsche woorden derzelve uitspraak aan te wyzen. Wy meenen egter dat het den Lezer niet onaangenaam zyn zal hier een ftaltje van deze Taal te vinden,

zo als *Kolbe* het, uit den *Commentarius de Vita*, III. *Scriptis et Meritis Ludolphi, per Junckerum*, Hoofdst. heeft opgegeven.

Latynsche Woorden.	Hottentotsche Woorden.	Hollandsche Woorden.	Naamlyst van eenige Hot- tentot- sche Woorden, en der zelve be- tekenis in het Latyn en Neder- duitsch.
Abi.	<i>Hebba Atze.</i>	Gaa weg.	
Accede.	<i>Hach Atze.</i>	Kom hier.	
Agnus.	<i>Channa.</i>	Een Lam.	
Alce.	<i>ï Kanna</i> , of <i>ï Kumma.</i>	Een Elands dier.	
Anas.	<i>Ducatbre</i>	Een Eend.	
Anser.	<i>o Kg u.</i>	Een Gans.	
Aqua et omne liquidum.	<i>Kamma.</i>	Water, of an- dere Vloeis- tof.	
Arbores.	<i>Bunquad</i> of <i>Ay</i>	Boomen.	
Afinus.	<i>Quai ba.</i>	Een Ezel.	
Audiri.	<i>Krioum.</i>	Hooren.	
Aures.	<i>Nouw</i>	Ooren.	
Avis Africana.	<i>Khoe kari.</i>	Een Vogel, genaamd Knorhaan.	
Avis Phasiana	<i>Quagua.</i>	Een Faizant.	
Baculus	<i>Kirri.</i>	Een Stok.	
Balena, f. Cete.	<i>ï Kakã.</i>	Een Walvisch of Noordka- per.	
Barba.	<i>Nombba.</i>	De Baard.	
Bestiae in ge- nere.	<i>Horri.</i>	Beesten in het algemeen.	
Bibere.	<i>Kã á.</i>	Drinken.	
Bombarda.	<i>Kri abou</i>	Een Handbus.	

118 BESCHRYVING VAN DE

III. Latynſche Hoofdf. Woorden.	Hottentotſche Woorden.	Hollandiſche Woorden.
Bos.	<i>Durié-fa. f.</i> <i>Bubba.</i>	Een Os.
Bos filveſtris	<i>Qu' Arabb.</i>	Een Buffel.
Bos bellico fus.	<i>Taouwo.</i>	Een Stier om te vegten.
Bos, geftans onus.	<i>Hek-kdo.</i>	Een laſtdra- gende Os.
Brachia,	<i>Ou' á of Oune</i> <i>qu' a.</i>	De Armen.
Butyrum.	<i>Ou' nwie.</i>	Boter.
Cadere.	<i>Quienc ba.</i>	Vallen.
Canis mari- nus.	<i>Houtée.</i>	Een Zeehond of Rob.
Canis.	<i>Likb anée.</i>	Een Hond.
Caper.	<i>T'ibou'.</i>	Een Geite- bok.
Capreolus.	<i>Sdú.</i>	Een Reebok.
Capricornus.	<i>Kaouda, of</i> <i>Schcebok de</i> <i>ma.</i>	Een Steenbok.
Capri filves- tres in ge- nere.	<i>Qu' oqu' a.</i>	Wilde Bokken zonder on- derſcheid.
Cantharus.	<i>Bakkerie.</i>	Een Kan.
Caput.	<i>Bikqua.</i>	Het Hoofd.
Capitaneus.	<i>Kóuqueq̄ua.</i>	Een Kapitein.
Cervus.	<i>T'kamma.</i>	Een Hert.
Clunis,	<i>Tojas, Saw'n.</i>	De Aars-bil- len.
Collum	<i>Qu' ao.</i>	De Hals.
Columba.	<i>Kouquil.</i>	Een Duif.
		Con-

KAAP DE GOEDE HOOP. 119

Latynfche Woorden.	Hottentotfche Woorden.	Hollandfche Woorden.	III. Hoofdst.
Concumbere uxori.	<i>Qu'ekq uacbei.</i>	Een Vrouw beslapen.	
Cor.	<i>Qu'au.</i>	Het Hart.	
Crines.	<i>Nū quaan.</i>	Het 'Hair.	
Cras.	<i>Aniburi.</i>	Morgen.	
Crescere.	<i>Kāyfe.</i>	Wasfen.	
Cuprum.	<i>Nonnemou'</i>	Koper.	
Currus.	<i>Kroy.</i>	Een Wagen, Radwerk, een Kar.	
Commilito.	<i>Tykaa.</i>	Een Metgezel.	
Confrater.	<i>Ki' sui.</i>	Een Mede- broeder.	
Currere vel Ire.	<i>Kojé.</i>	Loopen, of Gaan.	
Comestor for- micarum.	<i>Ki' bou.</i>	Een Mieren- eter.	
Dama.	<i>Kg'ojés.</i>	Een Gans.	
Dens.	<i>Kou.</i>	Een Tand.	
Deus.	<i>Tikq uod.</i>	God.	
Diabolus.	<i>Chamō una.</i>	De Duivel.	
Digitum et pe- dum.	<i>Ou'c'q'ua.</i>	De Vingers en de Tce- nen.	
Diaphragma.	<i>Hōuw.</i>	Het Herte- vlies.	
Dominus.	<i>Suri.</i>	Een Heer.	
Domus.	<i>Kōmma.</i>	Een Huis.	
Dormire.	<i>Kōmquee.</i>	Slapen.	
Edere.	<i>Ouge.</i>	Eten.	
Elephas.	<i>Twoba , Choā.</i>	Een Olifant.	

120 B E S C H R Y V I N G V A N D E

III. Hoofdst.	Latynfche Woorden.	Hottentotfche Woorden.	Hollandfche Woorden.
	Equus.	<i>Hacqu'a.</i>	Een Paard.
	Evigilare.	<i>K'chzy.</i>	Ontwaken.
	Exire.	<i>Kq'u'ou'.</i>	Uitgaan.
	Felis,	<i>Cba'a.</i>	Een Kat.
	Felis moscha- ta.	<i>Kou'wbo.</i>	Een Muskus- kat of Sivet- kat.
	Felis silvestris rubra.	<i>Kba.</i>	Een roode wil- de Kat.
	Felis tygridem aemulans.	<i>T'karou, sive T'kloa.</i>	Een Tyger- bosch-kat.
	Ferrum.	<i>Kou'kuri.</i>	Yzer.
	Filiolus.	<i>Kbb.</i>	Een Zoontje,
	Filia.	<i>Ko.</i>	Een Dogter.
	Fisfurae mon- tanae.	<i>A'uob.</i>	Bergfpleten.
	Fluvius.	<i>Kummo.</i>	Vlietend Wa- ter.
	Fruentum.	<i>Blee.</i>	Koorn, Tarw, Garst.
	Fulgur.	<i>Mebjan.</i>	De Bliksem.
	Gallina.	<i>Koukekerey.</i>	Een Hen.
	Genua	<i>Qu'a.</i>	De Knieën.
	Glis vel Sorex.	<i>Tonto-ogby.</i>	Een Rot.
	Globus misfi- lis.	<i>K'baboukory.</i>	Een Kogel.
	Gramen.	<i>Ti-ka.</i>	Gras.
	Grando vel Nix.	<i>T'koy.</i>	Hagel of Sneeuw.
	Gratulari.	<i>Tikkamma.</i>	Geluk wen- schen.
	Hic.	<i>Hbba.</i>	Hier.
			Hij.

Latynfche Woorden.	Hottentotsche Woorden.	Hollandfche Woorden.	III. Hoofdfte.
Hircus maculofus.	<i>Trongos.</i>	Een Gevlakte Bok.	
Hirundo.	<i>Sofobo.</i>	Een Zwaluw.	
Hodie.	<i>Heiburi.</i>	Heden.	
Hydrix.	<i>Gboukōu.</i>	Een Egel.	
Jacere.	<i>Kō bi</i> <i>K^r qu'ā.</i>	f. Leggen.	
Jecur.	<i>Qu'ei n.</i>	De Lever.	
ire.	<i>hō u'.</i>	Gaan.	
Intestina.	<i>Qu'inqa.</i>	De Ingewanden.	
Jugulum.	<i>Domma.</i>	De Strot.	
Inguina.	<i>Tya.</i>	Het Schaamdeel.	
Lac.	<i>Bro,</i> melius <i>Bi.</i>	Melk.	
Lac Serosum.	<i>Rbosggbibi.</i>	Botermelk.	
Leo.	<i>Chamma.</i>	Een Leeuw.	
Leo marinus.	<i>Acōmma.</i>	Een Zeeleeuw.	
Lepus.	<i>Kō a,</i> five <i>Tō a.</i>	Een Haas.	
Lignum.	<i>Hequ h.</i>	Hout.	
Lingua.	<i>Tamma.</i>	De Tong.	
Locusta.	<i>Cbeytē.</i>	Een Sprinkhaan.	
Luna.	<i>Tchā</i>	De Maan.	
Lupus.	<i>Tōuqua.</i>	Een Wolf.	
Mammæ.	<i>Samme.</i>	De Borsten.	
Manus.	<i>Omma.</i>	Een Hand.	
Mars.	<i>Burry.</i>	De Zee.	
	H 5		Ma.

III. Latynsche Hoofdst. Woorden.	Hottentotsche Woorden.	Hollandsche Woorden.
Maritus.	<i>Qũiebes.</i>	Een getrouwd Man.
Marita , uxor.	five <i>Tibeis.</i>	Eene getrouw- de Vrouw.
Melis.	<i>Kõu'.</i>	Een Das.
Membrum vi- rile.	<i>Cbã.</i>	Het Mannelyk lid.
Mentum.	<i>Channa.</i>	De Kin.
Mors.	<i>Rbõo.</i>	De Dood.
Mori.	<i>K' bro.</i>	Sterven.
Mons.	<i>K' bu.</i>	Een Berg.
Muccinium.	<i>Sch'you'.</i>	Een Neus- doek.
Mulier.	<i>Zobëe ,</i> five <i>Kãriams.</i>	Een Vrouw.
Mulier gravi- da.	<i>Kcbomkgrì- quio.</i>	Een zwangere Vrouw.
Munimentum.	<i>Fori.</i>	Een Vesting.
Mus.	<i>Hou'ri.</i>	Een Muis.
Musca.	<i>Bilara.</i>	Een vlieg.
Nasus.	<i>Tburëe ,</i> <i>f.</i> <i>qu'oi</i>	De Neus.
Navis.	<i>Heukomme.</i>	Een Schip.
Navicula.	<i>Nonnaquas.</i>	Een Vaartuig.
Nequam.	<i>Kõesfire.</i>	Een sterk Scheld- woord.
Nox obscura.	<i>Tbou'kou'.</i>	Een donkere Nagt.
Natio Hotten- tottica.	<i>Q'ena.</i>	De Hottentot- sche Natie. Na:

KAAP DE GOEDE HOOP. 123

Latynsche Woorden.	Hottentotsche Woorden.	Hollandsche Woorden.	III. Hoofdst.
Natio nigra extranea.	<i>Cbebona.</i>	De Zwarte Natie.	
Natio Germa- nica.	<i>Kō u' queaque.</i>	De Blanken, of Duit- schers.	
Occidere.	<i>Dcu' cham.</i>	Doodslaan.	
Oculus.	<i>Mh.</i>	Een Oog.	
Olla.	<i>Sui.</i>	Een aarden Pot.	
Oryza.	<i>'Tkou' me.</i>	Rys.	
Os.	<i>Kō amqua.</i>	De Mond.	
Ossa vel crura.	<i>Tbi etja.</i>	De beende- ren.	
Ovis.	<i>Gbondie.</i>	Een Schaaп.	
Pacem inire.	<i>Ou' cbogou' samjam.</i>	Vrede maken.	
Pallium.	<i>Kros.</i>	Schaapsvel. waarmede het volk zich dckt.	
Panis.	<i>Brde.</i>	Brood.	
Parere.	<i>ōiia.</i>	Baren.	
Pater.	<i>io.</i>	Vader.	
Pavo.	<i>Kcbou'.</i>	Een Paauw.	
Pectus.	<i>Ou' kua.</i>	De Borst.	
Pediculus.	<i>Hbouffi.</i>	Een Luis.	
Pes.	<i>Ig ua. f. yi</i>	De Voet.	
Perdrix.	<i>Kbamgry.</i>	Een Patrys.	
Phoenocopte- rus.	<i>Nau' kalle.</i>	De Vogel Flammingo.	
Pileus.	<i>Kabba.</i>	Een Hoed.	
Piscis.	<i>Tk äum.</i>	Een Visch.	Plu-

III. Hoofdst.	Latynsche Woorden.	Hottentotsche Woorden.	Hollandsche Woorden.
	Pluvia.	<i>Onkui.</i>	Regen.
	Porcus.	<i>Hakou.</i>	Een Zwyn.
	Princeps.	<i>Kouque.</i>	Een Regent.
	Primogenitus.	<i>Kamkou.</i>	Een eerstgebo- ren Kind
	Puer.	<i>Gonā.</i>	Een Jongetje.
	Puella.	<i>Gōis.</i>	Een Meisje
	Pugillare.	<i>Kāuw.</i>	Vegten, Wor- stelen.
	Pulex.	<i>Hybē.</i>	Een Vloo.
	Pulmo.	<i>Cbā non.</i>	De Long.
	Pulvis pyrius.	<i>Tk aūoklō.</i>	Buskruid.
	Rhinoceros.	<i>Tūabba, f. Nabba.</i>	Een Neus- hoorn.
	Regio.	<i>Qūō.</i>	Een Land, of Landschap.
	Rupes. f. sco- pulus.	<i>Hetqua, f. Hyqua.</i>	Een Steen- Rots.
	Salve.	<i>Mutze. Atze.</i>	Wers gegroet.
	Sauciare.	<i>Oūjo.</i>	Bloed gaande maken.
	Sanare.	<i>Ktā.</i>	Genezen.
	Sedere.	<i>Nōuw.</i>	Zitten.
	Senescere.	<i>Dida Atze.</i>	Oud worden.
	Senex.	<i>Didā que.</i>	Een Oudman of Vrouw.
	Simiae genus.	<i>Cbō akāmma.</i>	Een Baviaan.
	Sol.	<i>Sorré vel Sorri.</i>	De Zon.
	Stare.	<i>Māh.</i>	Staan.
	Stella.	<i>Kū anebou, vel Tk eubouw.</i>	Een Ster.

Stru.

KAAP DE GOEDE HOOP. 125

Latynſche Woorden.	Hottentotſche Woorden.	Hollanſche Woorden.	III. Hoofdſt.
Struthio.	<i>Ammi.</i>	Een Struisvo- gel.	
Stultirè.	<i>Tuätz Dacha.</i>	Gek of dol zyn.	
Talpa.	<i>Habba.</i>	Een Mol.	
Terra.	<i>Cāmkamm.</i>	De Aarde.	
Testudo ma- jor.	<i>Tsgereg'ou.</i>	Een Schild- pad.	
Testiculi.	<i>K'bra.</i>	De Zaadbal- len.	
Tigris.	<i>Tqasfouw</i>	Een Tyger.	
Tonitru.	<i>Qûaouw</i>	De Donder.	
Tormentum.	<i>Kayquabou.</i>	Een ſtuk Ge- ſchut.	
Torrens.	<i>Kakarrou.</i>	Een Water- vloed.	
Vacca.	<i>Gojes.</i>	Een Koe.	
Vacca marina.	<i>Tk'ouw, of Cbakk'ouw.</i>	Een Zee - koe.	
Vallis.	<i>Tkãã.</i>	Een Groot Dal.	
Venter.	<i>Chomma.</i>	De Buik.	
Veni huc.	<i>Hebba Ha.</i>	Kom hier.	
Ventus.	<i>Toja.</i>	De Wind.	
Verberare.	<i>Douſſ.</i>	Slaan.	
Vestis.	<i>Nomma.</i>	Een Kleed.	
Vetula.	<i>Didaquis.</i>	Een oude Vrouw.	
Videre.	<i>Kni'ou, of Kni'.</i>	Zien.	
Vide hic.	<i>Muatze.</i>	Zie hier.	
Vinum.	<i>Driefbi.</i>	Wyn.	Vit.

116 BESCHRYVING VAN DE

III. Latynsche] Hoofdst. Woorden	Hottentotſche Woorden.	Hollandſche Woorden.
Vir.	<i>Qú oique.</i>	Een Man.
Vitulus.	<i>Tbona, of Nonna.</i>	Een Kalf.
Vivere.	<i>Qú ariiaba.</i>	Leven.
Ungues.	<i>Kloy.</i>	De Klaauwen.
Volucres.	<i>Känniqua.</i>	Het Gevleu- gelde.
Uterus.	<i>Tkchots.</i>	De Baarmoe- der.
Vulpes.	<i>Keti-lée.</i>	Een Vos.
Vulpes Africa- nus.	<i>Tk enſie.</i>	Een Jakhals.
Vulva.	<i>Qú áou.</i>	De Vrouwe- lykheid.

Wyze van tellen by de Hottentotten. De Hottentotten tellen niet verder dan tot tien toe, en wanneer zy zo ver gekomen zyn, dan beginnen zy weder van een af; zy herhalen dezelfde werking tienmaal, en om dan hun getal uit te drukken, zeggen zy *tien tien*, dat is te zeggen *tienmaal tien*. Indien zy groter getal nodig hebben, dan beginnen zy andermaal tien te tellen, en dit gedaan hebbende, zeggen zy *tien tien tien*, dat is tienmaal honderd of duizend en zo vervolgens.

De getallen der Hottentotten tot tien toe zyn. III.
Hoofdst.

<i>O'kui.</i>	Een.
<i>K'kam.</i>	Twee.
<i>Konna.</i>	Drie.
<i>Hakka.</i>	Vier.
<i>Kóro.</i>	Vyf.
<i>Nanni.</i>	Zes.
<i>Honko.</i>	Zeven.
<i>Kbysfi.</i>	Agt.
<i>Kbesfi.</i>	Negen.
<i>Gysfi.</i>	Tien.

Wy zullen hier alleenlyk nog aanmerken dat een enkel woord, in de taal der Hottentotten, dikwyls verscheidene zaaken betekent, en zelfs somtyds zulke verschillende zaken, dat het niet zeldzaam is luiden onder hen aan te treffen, welke van die verschillende betekenissen geheel onkundig zyn. Sommigen hebben dit als een bewys van de oudheid dezer sprake aangemerkt, dewyl het, volgens de erkenning der Geleerden, een gebrek is, het welk in de oudste talen gevonden wordt.

Wy moeten vervolgens over het Karakter der Hottentotten handelen. Niets is buitensporiger dan de beschryving, welke de Reizigers des aangaande gegeven hebben. Zy vertoonen hen als het woestste en beestagtigste volk der waereld, als onbekwaam tot de minste aandagt, zonder denkbeelden van God, Godsdienst, orde of huishoudinge, en geene blyken altoos gevende van gezond verstand of menschelykheid. Zulke bui.

Verkeerde afbeeldingen van het Karakter der Hottentotten.

III. buitensporige berigten zyn eer geschikt om medelyden met dit volk gaande te maken, of het in een belachlyk licht te doen voorkomen, dan om een juist denkbeeld wegens het zelve te geven. Zulke berigten kunnen niet voortkomen, dan uit opzettelyke kwaadaartigheid, of uit eene verregaande trotschheid, welke de menschen aanzet om alles te veragten wat niet met hunne gebruiken overeenkomt; of eindelyk uit een schuldig voorbarigheid, die velen over de dingen doet oordeelen, zonder dat zy ze onderzocht hebben. *Kolbe*, die verscheidene jaren onder de Hottentotten verkeerd heeft, verschaft genoegzamen grond om gunstiger wegens hen te denken. Hy verklaart, Hottentotten gekend te hebben, die het Fransch, Hollandsch en Portugeesch volmaaktelyk verstonden; en die, indien zy niet aan de byzondere uitspraak, waarvan wy gesproken hebben, waren gewoon geweest, zich vry wel in die verschillende talen zouden uitgedrukt hebben. Hy spreekt onder anderen van eenen, die niets van de hebbelykheid, door het gebruik zyner moedertale verkregen, liet blyken, wanneer hy Fransch of Portugeesch sprak, waarin hy zich zo wel uitdrukte, dat kundige luiden zich over de juistheid van zyne bewoordingen en de vaardigheid, met welke hy zyne denkbeelden voordroeg, verwonderden.

De Hottentotten kunnen de Europeische talen ligtelyk leeren.

Wy vinden verder verzekerd dat zy den Landbouw ruim zo wel verstaan als de Europeanen, die zich aan de Kaap hebben neergezet, zodat de laatsten zich niet zelden

Hunne bedrevenheid in den Landbouw.

den by hun om eenige onderrigting vervoe- III
gen. Doch die bekwaamheid is hun genoeg- Hoofdstk.
zaam van geene nuttigheid, dewyl men hen be-
zwaarlyk kan beweegen om koorn te zaayen.
Dus zyn hunne landeryen , hoe uitgestrekt
en vrugtbaar, byna van geen gebruik. In
verscheidene andere Konsten en Handwer-
ken toonen zy even weinig van natuurlyke
vermogens misdeeld te zyn als andere vol-
keren, gelyk wy in het vervolg, wanneer
wy in het byzonder over hunne bezigheden
meenen te handelen , nader bewyzen zul-
len.

Sommige Reizigers hebben niet ge- Hunne
schroomd te beweeren dat de Hottentotsche kuisch-
Marnen en Vrouwen onder elkanderen heid en
wonen , zonder blyken van schaamte te regtvaar-
geven, of welvoeglykheid in het oog te digneid.
houden. Doch niets is ongegronder dan
zulk een voorwendzel. Men heeft 'er
velen onder hen gevonden, die zeer kuisch
en zedig waren in woorden en daden.
Zulken, dien men te kennen gaf welke ver-
moedens tegen hen heerschten, waren 'er
zeer te onvreden over : een hunner gaf aan
Kolbe het volgende antwoord : *Die volk,*
ja, denkumrons beesten; ba ! ons zo makum als
de Honde ? wat manier is dat ? ons niet zo ;
want het deugum niet. — Voor het ove-
rige blykt, uit de getuigenissen van eenige
verstandige en bescheidene Europeanen,
die langen tyd met de Hottentotten ver-
keerden, dat de bygebragte beschuldigingen
geheel valsch zyn. Zy verzekeren eenpa-
riglyk nimmer gezien te hebben dat de Hot-

III. tentotten , de onbeschaamdheden , welke
 Hoofdst. men hun toeschryft, begingen. — Wy
 schroomen dus niet te verzekeren dat 'er
 geene cynische onbeschaamdheid onder hen
 plaats heeft. Misschien zullen wy in het
 vervolg gelegenheid vinden ter byzondere
 wederlegging van den Ridder de Forbin,
 die in de gedenkschriften , welke men hem
 toeschryft, niet slegts beweert dat dit volk
 zeer hoeragtig valt (om niets erger te zeg-
 gen) maar ook dat zy , in het verkiezen
 van eene byslaap zo min als de beesten op
 graden van bloedverwantschap letten. —
 De opregtheid, de billykheid, en de zugt
 om regtvaardigheid te oefenen, zyn ook
 hoedanigheden , waarin de Hottentotsche
 Natie boven andere volken uitmunt. Men
 bespeurt by hen eene edele eenvoudigheid
 van zeden, welke allen, die niet dwaaslyk
 met de Europische beschaafdheid voorin-
 genomen zyn, bekoort.

Zy zyn
 goede
 huishel-
 dienden.

Zy zyn zeer goede huisbedienden, en
 misschien de getrouwsten der waereld. De
 Hollanders, die 'er zeer velen in hunnen
 dienst hebben, zyn daarvan volkomen over-
 tuigd, en wel in zo verre dat zy bezwaar-
 lyk besluiten kunnen om hen weg te zenden.
 Hunne getrouwheid is op de proef goed be-
 vonden. Schoon zy zeer grooteliefhebbers
 zyn van wyn, sterken drank en tabak, en
 gaarne alles wat zy bezitten geven zouden
 om dezelve magtig te worden, zullen zy
 egter, indien men dergelyke dingen aan
 hunne bewaringe heeft toevertrouwd, ze
 niet slegts niet aanroeren, maar ook zorgen
 dat

dat zy van anderen niet aangeroord worden. III. Nimmer ziet men dat zy het vertrouwen, Hoofdst. het welk in hun gesteld wordt, misbruiken, en zy voeren zaken van het grootste belang, welke hun aanbevolen worden, met groote naauwkeurigheid uit, het geen een nieuw bewys verschaft van hunne opregtheid en oordeel.

Zy overtreffen daarenboven mischien de Zy zyn meeste Natien in edelmoedigheid en liefde. edelmoedigheid en liefderyk. rykheid van gesteltenisfe. Zy vinden een zonderling genoeg in elkanderen te hulp te komen, en geven over en weer blyken van genegenheid, met zulk eene edele eenvoudigheid, dat men 'er bezwaarlyk voorbeelden van vinden zal buiten de eerste eeuwen der waereld. Vader *Tachard* is er zelfs verwonderd over geweest. „ De Hottentotten ” (zegt hy) „ toonen elkanderen meer liefde en trouw, „ dan men gemeenlyk onder de Christenen „ vindt; zy zyn weldadig en behulpzaam, „ zy houden genoegzaam niets voor zich- „ zelve alleen; wanneer men hun iets „ geeft, dat verdeeld kan worden, geven „ zy 'er een deel van aan zodanigen hun- „ ner medgezellen als zy eerst ontmoeten; „ zy zoeken zelfs met dat oogmerk den „ eenen of anderen op, en houden door- „ gaans het kleinste gedeelte van het geen „ zy krygen”. Het verwondert my zeer dat *Boeving* heeft durven zeggen dat de Hottentotten elkanderen haaten. Hy is doorgaans naauwkeurig genoeg in zyne verhalen; maar in dit geval is zyne dwaling zeer grof en on-

III. **Hoofdst.** verschoonlyk; want onderlinge genegenheid en goedwilligheid maken het onderscheidend karakter van dit volk uit. Ter naauwer nood kunnen zy besluiten alleen eenig voordeel te genieten; om 'er genoeg in te vinden is het noodig dat een of meer hunner landgenoten 'er nevens hen in deelen, Buiten hunne vrouwen laten zy niets onverdeeld. Wanneer een Hottentot weet dat iemand, tot zyne Natie behoorende, gebrek lydt, of in gevaar is, vliegt hy ter zynner hulpe; hy zal niet schroomen twintig mylen ver te gaan om eenen, die in nood is, te helpen. Niet zelden reizen de Hottentotten van het eene Vlek naar het andere; wanneer de nagt hen overvalt, begeven zy zich zeer gerustelyk naar het naaste gehugt, daar men hen vriendelyk huisvest en behandelt, zonder betaling of vergelding te vorderen. Indien de armoede van den Gastheer zulks niet toelaat, verzendt hy zyne gasten naar eenen zyner buuren, die het voor eere groote eer houdt hente mogen ontvangen.

Kolbe verhaalt dat hy met zekeren *Pequ*, Kapitein van een gehugt, het welk vry ver van de Kaap af was, zeer naauwe gemeenschap had. Dezen beschryft hy als een man van gezond verstand en beschaafde zeden. Voor eenige dagen aan de Kaap gekomen zynde, en onzen schryver een bezoek gevende, zeide hy met eene beminnelijke gemeenzaamheid dat hy goeden eetlust hadt, en dat hy zich verplicht zoude agten, indien men hem eenige verfrissingen wilde voorzetten.

ten. Men verzuimde niet aan zyne begeerte III, te voldoen, met verzekering dat hy over Hoofdst. alles wat men hem aanbood, naar welgevallen beschikken kon, gelyk ook geschiedde. Hy werd in eene kamer gezet, die een u zigt op den weg had; en wanneer hy eenen Hottentot zag voorbygaan, riep hy denzelven, en nodigde hem om in zyn gezelschap te komen. De aanbieding werd niet afgeslagen en zy gingen beide zeer hartig aan het eten. *Kolbe*, weinig wettende van de gewoonten der Hottentotten, en zeer verwonderd over de vryheid, welke *Pequi* gebruikt had, zeide, toen de laatstgenodigde weder vertrokken was, dat zyn gast, zyns oordeels, niet voorzigtig gehandeld had; dat de hem voorgezette spys voor twee of drie maaltyden genoeg zoude geweest zyn, indien hy ze zuinig gebruikt had, en dat hy, nog ver van huis af zynde, om zyne nooddrift op reis had behooren te denken. — De Hottentot stond verzet over deze berisping, en antwoordde in zyne eigene tale: „Ik heb de gewoonte, der Hottentotten gevolgd. Ik kan niet eten zonder den eenen of anderen myner broeders, (dus noemen zy elkanderen) „iets mede te deelen, wanneer ik maar iemand zie. Indien ik by een ander kwam, zoudé hy my naar zyn vermogen onthalen”. *Kolbe* verhaalt meer voorbeelden van de belangeloosheid der Hottentotten, en verzekert dat vreemdelingen zelfs, die hunne hulp noodig hebben, en hen met bescheidenheid behandelen, zo wel als hun-

III. hunne landgenoten , blyken vinden van hun-
Hoofdst. ne edelmoedigheid.

De Kapitein Theunis Gerbrantsz. van der Schelling had zyn schip in de Baai van Goa verloren. Na twee maanden omgezworven te hebben, had hy het geluk van eenen Hottentot te ontmoeten, die een weinig Hollandsch verstond. Gedurende zulk eenen langen tyd had de Kapitein, in het midden van duizend gevaren, weinig voedsel gevonden; reeds drie dagen lang was hy van alle spyze verstoken gebleven, en dus (gelyk men ligtelyk begrypen kan) tot eenen zeer beklaglyken staat vervallen. Tot overmaat van ongeluk had hy eene bloedspuwing, en was geheel naakt. De liefderyke Hottentot, die reeds te voren verscheidene luiden, welke de schipbreuk ontkomen waren, vriendelyk ontvangen had, nam ook den Kapitein in zyne hut, en wekte hem op om moed te scheppen, met verzekeringe dat hy genegen was om hem alle diensten, welke in zyn vermogen stonden, te bewyzen. De Kapitein ontdekte hem zyne ongelukken en nooddrift. De Hottentot, door den droevigen toestand van zynen gast getroffen, zeide dat het hem niet geraden was ten eersten veel te eten, of zwaar vleesch te nuttigen; dat niets in zyne omstandigheden van meer dienst kon zyn dan ligte spyze, en weinig te gelyk te gebruiken. „ Kom hier (zeide hy) en rust wat, „ terwyl ik de beste kost, welke ik voor „ u kan vinden, zal gereed maken”. Terstond

stond deed hy het vuur ontbranden, en kookte in een pot kleine stukjes schapenvleesch. Terwyl dezelve gereed gemaakt werden, zocht hy het een en ander om de naaktheid van zynen vriend mede te dekken. Vervolgens gaf hy hem een weinig soupe van schapenvleesch, en een stukje van het vleesch zelf. Omtrent eene uur daarna gaf hy hem weder iets te eten, en hiermede hield hy van tyd tot tyd gedurende eenige dagen aan, tot dat de maag van den Kapitein allengs aan voedsel gewoon geworden was. Zekere Klaas, wiens droevig uiteinde wy tcrstond verhalen zullen, bevond zich by toeval op eenen afstand van twintig mylen van de plaats af, waar hy bezig was met vee, voor rekening van den Gouverneur, te kopen. De Kapitein, die hem kende, dit van zynen gastheer vernomen hebbende, zond eenen bode om hem kennis te geven van zyn ongeluk, en te verzoeken dat hy hem wilde te hulp komen. Klaas voorzag zich, zonder tydverzuim, zo veel als mogelyk was, van alles wat hy oordeelde dat den Kapitein in deszelfs toestand van eenigen dienst zoude kunnen zyn, en vooral van gevoeglyker klederen dan hy meende dat dezelve nog bezat, en met dien voorraad begaf hy zich naar de hut, waar de Gastheer en hy den Kapitein zo wel behandelden, dat deze na verloop van weinig tyds in staat was om zich naar de Kaap te begeben, werwaards Klaas hem verzelde.

III.
Hoofdst:

III. Wy hebben beloofd dat wy de historie
 Hoodfit. van dezen edelmoedigen Hottentrot zouden
 Karakter mededeelen. Ik houde my verzekerd dat
 van zeke men dezelve niet zal kunnen lezen, zonder
 ren Hot 'er door getroffen te worden. Zy zal die-
 tentot, nen om de getrouwheid, de edelmoedig-
 Klaas heid, en den aart der Natie, in duidelyker
 genaamd; licht te stellen. Klaas was voortgesproten
 en zyne uit eene Hottentotsche familie, die zeer veel
 historie. vee had, dat is te zeggen, die ongemeen ryk
 was; want in de veelheid van vee bestaat
 de rykdom der Hottentotten. Zyn vader,
 wel overtuigd van zyne bekwaamheid, had
 hem al vroeg eene kleine kudde schapen
 toevertrouwd, waarmede hy zyn voordeel
 zo wel wist te doen, dat zyne kudde bin-
 nen korten tyd merkelyk vermeerderde.
 Zyne woning was vry ver van de Kaap af,
 in de landstreck der Koopmans. Hy leefde
 daar gelukkig met zyne vrouw, die by haare
 landgenoten voor eene groote schoonheid
 gehouden werd. De liefde, die in alle lan-
 den en by alle Natien plaats heeft, leide
 den eersten grondslag tot het bederf van de-
 zen deugdzamen egtgenoot. De Kapitein
 van het Vlek, op de Vrouw verliefd zynde,
 was sedert eenigen tyd bedagt geweest op
 middelen om zyne drift in te volgen. In
 den beginne poogde hy haar door zagte
 middelen tot zynen wil te krygen, maar zy
 bleef onverzettelyk. Door haare standvas-
 tigheid te leyr gesteld, en, door die teleur-
 stelling woedende geworden, besloot hy haar
 weg te voeren, en stelde de volvoering van
 dat ontwerp niet uit. Klaas was daarover
 des

des te droeviger, omdat hy vreesde geen III,
 regt te zullen krygen, uit aanmerkinge van Hoofdst.
 het groot aanzien van den schaker. De
 Hollanders zyn wel genegen om middelaars
 te zyn in geschillen, die de Natien onder
 elkanderen hebben, maar zy bemoeien
 zich nooit met de twisten van byzondere
 personen; de wanhopige egtgeroot had dus
 niets van hunne hulpe te verwagten. Hy
 koos derhalven de zyde om zyn ongeluk
 met geduld te dragen, en geene moeite te
 doen om iemand in zyne belangen over te
 halen.

Ondertusfchen stelde de Kapitein alles in
 het werk om genot van zynen misdadigen
 aanslag te hebben; hy verzuimde niets om
 de Hottentotsche vrouw te misleiden, en
 bediende zich van liefkozings, vleieren,
 beloften en bedreigingen. Maar de getrouwe
 gemalin, gelovende dat zy in het geheel
 niet veinzen moest, ontzag haar n dwinge-
 land in geenerlei opzigt. Zy overlaadde
 hem met verwytingen en harde bejegenin-
 gen. De Overfte, verbitterd door deze
 landelwyze, koos de zyde van haar op te
 sluiten, en ging voort met het aanwenden
 van pogingen om haar tot het involgen van
 zyne drift over te halen; maar ziende dat
 hy niets ter waereld kon winnen, begon hy
 den harnekkigen tegenstand der vrouwe toe
 te schryven aan de hoop, welke zy voedde
 van nog eens weder met haaren man te zul-
 len vereenigd worden; en in dat denkbeeld
 besloot hy eene nieuwe misdaad te begaan,
 om aan de eerste haar volkomen beslag te

III
Hoofdst.

geven. — Klaas was by de Hollanders zeer bemind; hy had hun, die aan de Kaap gevestigd waren, groote diensten bewezen, en bewees ze nog. De agting, welke hy door zyne gediensfigheid, opregtheid, en bekwaamheid, verkregen had, was zelfs te Amsterdam bekend geworden. Steeds getrouw aan de belangen der Kompanie, volvoerde hy met eenen goeden uitslag verscheidene dingen, welke de Gouverneur van der Stell hem had aanbevolen. Hy moest nu eenig hout verruilen tegen beesten. Vergenoegd met het geen men hem geven wilde, deed hy die groote diensten, zonder eenig vast loon voor zyne moeite te bedingen. Hy voegde by eene zuivere genegenheid voor de Hollanderen, een onkreukbare menschlievendheid, en eene goedheid, welke zich tot de gehele waereld uitsprekte. Geboren en opgevoed in eenen staat, welke hem onkundig liet wegens den Godsdienst, had hy egter goede zeden, en beginsels van deugd, naar welke zyn gansche gedrag was ingerigt. Men mag zelfs zeggen dat hy zo veel liefde en goedhartigheid bezat, als men by hen vindt, die het meest door deze uitmuntende hoedanigheden uitblinken. De zugt, welke hy deed blyken, om den Kapitein van der Schelling te hulp te komen, verstrekt hiervan ten bewyze. Verscheidene andere Europeanen hadden ondervinding gehad wegens de liefderyke geneigdheid van dezen Hottentot. Hy was altyd bereid om de gelegenheden tot derzelve beoefeninge aan te grypen,

en

en zyne rykdommen verſchaften hem de III
 middelen om die loflyke zugt in te volgen. Hoofdt.
 Zyne deugden, de dienſten, welke hy
 aan de Hollanderen bewees, en de vriende-
 lyke vergeldingen, welke hy 'er voor ont-
 ving, haalden hem den haat van verſcheidene
 luiden der beide Natien op den hals. Eenigen
 onder hen, die te voren tot deze ruilingen wa-
 ren gebruikt geweest, werden nu, dewyl zy
 minder gelukkig dan hy gelaagd waren,
 voorbygegaan. De Gouverneur, vol van
 agtinge voor Klaas, betrouwde alle gewig-
 tige poſten aan hem toe, en hy kweet zich
 altyd in dezelve ongemeen wel. Om
 hem geheel tot een voorwerp van de wan-
 gunst zynere vyanden te ſtellen, werden
 hem ſteds, wanneer hy landwaards in
 reisde, twee ſoldaten van de bezetting ter
 lyfwagt toegeſchikt. ——— Eenige Hol-
 landers, zeer misnoegd over den voorrang,
 die hem gegeven werd, en hen belette de
 ſchelmeryen, waar door zy zich verrykt
 hadden, voort te zetten, zwoeren zyn be-
 derf. Onderrigt wegens de ontwerpen van
 den Hottentotſchen Kapitein, haalden zy
 hem ligtelyk over, om in hunne ſamen-
 zwering te ſtemmen. Men beſloot dat
 Klaas door den ſchaker van zyne vrouw
 by den Gouverneur zoude aangeklaagd
 worden. Men beſchuldigde hem van ver-
 derflyke aanſlagen tegen de Hollanders, en
 van eenen aanhang gemaakt te hebben om
 hen uit het land te jagen. Klaas was de
 rykſte Hottentot geworden, door de aan-
 zienlyke goederen, welke zyn Vader, die
 niet

III. niet lang geleden gestorven was, hem had nagelaten. Men kwam dan overeen dat hy aangeklaagd zoude worden, als zich verrykt hebbende met de goederen van den Gouverneur, het zy door de bosfchen, die aan zyn opzigt waren toevertrouwd geworden, te vervreemden, het zy door zich de beesten, die aan de Kompagnie in eigendom behoorden, toe te eigenen. De beschuldiging werd aangevoerd. De Gouverneur had de getrouwheid en genegenheid van den beschuldigten duizendmaal ondervonden. By verscheidene gelegenheden had hy zyne byzondere agting hemwaards betuigd. En egter leende hy het oor aan die lasteringen, het zy hy de schandelyke ontrouw der beschuldigers niet vermoedde, het zy hy gezet was op de goederen, die, wanneer de aangeklaagde schuldig bevonden werd, verbeurd verklaard moesten worden. Zyn Vaandrager kreeg last om Klaas gevangen te nemen. Die amptenaar, die de voornaamste aanlegger van de samenzweringe was, deed alle mogelyke pogingen om zich van zynen last te kwyten. Verzeld van zestien soldaten, kwam hy des morgens vroeg in het vlek waar de Hottentot woonde. Alle de Inwoners slieden nog. De Vaandrager sloot het vlek rondom in, en had de wreedheid van de vreedzame luiden met eenige musketschoten te begroeten, eer hy nog kennis van zyne aankomst gegeven had. Op dit gerugt kwam Klaas geheel ontsfeld te voorschyn, en ziende dat zy door Hollande.

deren werden aangetast, vervoegde hy III,
 zich tot hunnen Overste, en vroeg hem Hooftst.
 in het Hollandsch, het welk hy zeer wel
 kon spreken, wat toch de reden van den
 overlast, dien men het vlek aandeed, zyn
 mogt. De Vaandrig antwoordde dat hy
 voornemens was om zich van hem meester
 te maken, en hem te noodzaken om aan den
 Gouverneur rekenfchap te geven wegens
 eene famenzwering, w'ke hy tegen de Na-
 tie gefreede had; ten zelfden tyde belaste
 hy hem, zich gevangen te geven. Klaas,
 verwonderd over die onverwagte verklaring,
 antwoordde: „ Hoe! zoude ik tegen de
 „ Hollanders famenzweren, Myn Heer!
 „ Ik, die zo vele blyken van genegenheid
 „ en yver ten hunnen voordele gegeven
 „ heb! Ik, die hen zo lang en zo getrouw
 „ gediend heb"! De Vaandrig voerde
 „ hem te gemoet dat het noch tyd noch plaats
 was om te twisten; dat hy zich moest over-
 geven, of dat hy anders op hem vuren zou-
 de. „ Het is dan waar", hervatte Klaas,
 „ dat men zulk eene beschuldiging tegen my
 „ heeft ingebracht! Maar heb een weinig ge-
 „ duld". Vervolgens op de inwoners
 van het vlek, mannen, vrouwen, en
 kinderen, die op het gerugt byeengekomen
 waren, wyzende, voer hy op deze wyze voort:
 „ Wat hebben deze luiden u toch gedaan,
 „ om aan het geweld van uwe wapenen
 „ bloot gesteld te worden? Hebben zy ook
 „ deel in die famenzwering genomen? In-
 „ di n ik alleen fchuldig ben, Myn Heer,
 „ gelyk ik uit uw ftilzwygen meen te moe-
 „ ten

III. „ ten besluiten, wat zyt gy dan onvoorzigtig met deze arme schuldeloze menschen
 Hoofst. „ aan te tasten! Is deze plaats ook ver-
 „ schanst? Ben ik in staat om my te ver-
 „ weeren? Heb ik wapenen? Waarom
 „ hebt gy my niet liever kennis gegeven
 „ wegens uwe aankomst en uwen last?
 „ Heb ik geweigerd my in uwe handen
 „ te stellen? Wat myne getrouwheid jegens
 „ uw volk, myne opregte zugt en yver
 „ voor deszelfs belangen betreft, daar zyn
 „ weinige luiden, welke over deeze beter
 „ kunnen oordelen dan gy zelf. Gy zyt
 „ 'er zo dikwyls getuige van geweest, dat
 „ ik niet kan begrypen hoe gy, of iemand,
 „ zulk eene lang beproefde trouw in het
 „ minste in twyfel kan trekken". De
 Vaandrig, ongetwyfeld verzet door eene
 redevoering, waarin hy zich zelve betrok-
 ken vond, deed dezelve eindigen door
 Klaas het zwygen te gebieden, en het be-
 vel, het welk hy hem gegeven had, om zich
 gevangen te geven, onder de hardste bedreig-
 gingen te herhalen. De Hottentot stelde
 zich in zyne handen, zeggende: „ dat de
 „ verzekering wegens zyn onschuld hem
 „ belette eenig onderzoek te vrezen, en
 „ dat hy hem geleiden kon werwaards hy wil-
 „ de". De Vaandrager greep hem terstond
 aan, en deed hem met touwen binden; eene
 schandelyke behandeling waarlyk, voor een'
 Hottentot, die niets schandelyker kende dan
 eenen eerlozen dood.

Klaas werd in dezen staat voor den Gouver-
 neur gebragt, die hem tegen zyne beschul-
 di-

digers hoorde. Hy gedroeg zich in deze verschillende ondervragingen met eene bedaardheid en blygeestigheid, die alleen in onschuldigen kan vallen. De kragt, met welke hy de redenen van zyne vyanden wederleide, was geschikt om onbevooroordeelde regters te doen verfstommen. Hy haalde de dienften op, welke hy aan de Kompagnie, aan de Natie, aan den Gouverneur, en aan verscheidene byzondere personen, bewezen had, en herinnerde dat het slegts korten tyd geleden was, dat hy zich nog in eene zaak van groot belang gekwetten had, op eene wyze, welke men oordeelde dat de goedkeuring van den Gouverneur verdiende. Hy deed daarenboven zien dat zyne beschuldigers hem geene andere misdaden te last leiden, dan die de enkele kwaadaartigheid hun aan de hand gaf, zonder eenigen schyn van bewys tegen hem in te brengen: en dat het gevolglyk ten klaarsten bleek dat men niets anders zocht dan hem te bederven, gelyk het zwevende gerugt hem reeds had doen vernemen. Maar hy merkte welhaast, uit het gedrag van den Gouverneur, dat dezelve niet onderrigt wilde worden. Klaas werd, om kort te gaan, op de bloote berigting zyner vyanden, naar het Robben-eiland in ballingschap gezonden, en alle zyne goederen werden verbeurd verklaard. — Welhaast volgde de Vaandrig dien ongelukkigen op, en werd door den Gouverneur tot Agent aangesteld. Doch hy kweet zig zo kwalyk in zynen post, hy maak.

III.
Hoofdst.

III. maakte zich schuldig aan zo vele schelmery-
 Hoofdst. en, dat de opregtheid en eerlykheid van
 Klaas des te luisterryker uitblonken. De
 nieuwe gemagtigde verbitterde de geesten
 der Hottentotten, door de trotsche en mees-
 teragtige wyze, waarop hy hen behandel-
 de, en deed het goed verstand, het welk tus-
 schen de beide Natien plaats had, niet zel-
 den verminderen. Zyn kwade trouw maakte
 den handel welhaast zeer bezwaarlyk, en
 door zyne buitensporige bedriegeryen, deed
 hy het aanzien en de zaken van de Kom-
 pagnie volstrektelyk vervallen. De Hotten-
 totten stelden hun vee op eenen zeer hoogen
 prys; de koophandel werd eindelyk zo moe-
 yelyk, en het voordeel zo gering, dat de
 Bewindhebbers zich genoodzaakt vonden
 om die wanorden te doen eindigen, door
 niemand meer te zenden om met de Hotten-
 totten te handelen, en door al hunnen voor-
 raad op te doen by de Kaapsche Koopluiden,
 die het hout veel beter koop gaven. Het
 is op dezen voet, dat de koophandel van de
 Kompagnie nog heden in wezen is.

De Kapitein van der Schelling, aan
 wien Klaas zo vele weldaden bewezen had,
 bevond zich aan de Kaap, toen zynen wel-
 doener de gemelde onheilen overkwamen.
 Onderricht van de beschuldigingen, welke
 men tegen denzelfven had ingebracht, deed hy
 by zyne komst in Holland zo vele vertoogen
 by de Bewindhebbers van de Kompagnie,
 dat zy terstond bevel gaven om Klaas te rug
 te roepen, en hem in alle zyne bezittingen
 te herstellen. Dit bevel werd gedeeltelyk
 op.

opgevolgd; hy werd terug geroepen, maar III
 men gaf hem slegts een gedeelte van zyn Hoofdst.
 Vee weder. Klaas keerde vol van genoegen
 naar zyne oude woonplaats, en was wel te
 vrede met het overschot van zyne vorige
 middelen; doch zyn geluk was niet lang
 van duur. Het Hottentotsch Opperhoofd,
 de geschaakte vrouw niet dan met moeite
 kennende behouden, nam het besluit om
 allen tegenstand te doen eindigen, en zich
 in staat te stellen om de vrugt zyner misdaden
 ongestoord te blyven genieten; ten dien
 einde deed hy Klaas van kant helpen. Mis-
 schien werd dit bedryf wel door eenige
 schrynreden bekleet. Doch wat hier ook
 van zyn moge, het is zeker dat niemand
 eenige agt op dezen moord geslagen heeft.
 Zodanig is de Historie van Klaas, dien
 edelmoedigen Hottentot, wiens uitmunten-
 de hoedanigheden een gantsch ander denk-
 beeld wegens dit volk verwekken moeten,
 dan men 'er tot nu toe van gevoed heeft,
 en zelfs dienen kunnen om den Christenen
 tot een voorbeeld te strekken.

Na de Hottentotsche Natie van haare gun- Onder de
 stigste zyde vertoond te hebben, is het ook gebreken,
 gevoeglyk, op de gebreken, welke haar met welke den
 regt worden toegeschreven, te letten. Het Hotten-
 eerste, dat onder hen vry algemeen is, en met regt
 sterk in het oog loopt, is dronkenschap. worden
 Indien de Hottentotten sterken drank ge- toege-
 noeg konden krygen, dan zoude geen volk schreven,
 meer dan zy aan de buitensporigheden der is de eer-
 onmatigheid zyn overgegeven. Wanneer kenfchap.
 zy dien hebben, kunnen zy niet van de
 K fles

III. fles affcheiden, zo lang 'er een droppe-
 Hoofdst. in is, en zo lang zy het glas aan den
 mond kunnen brengen. By gebrek van
 sterken drank, maken zy zich dronken door
 tabak, die zy zo lang roken, tot dat zy ge-
 heel buiten zich zelven raken.

De Vrouwen zyn, wanneer de gelegen-
 wen zyn heid tot drinken zich aanbiedt, niet minder
 zo wel on- onmatig dan de Mannen. Beide de sexen
 matig in maken, wanneer men haar dronken ziet,
 het drin- eene zeer misfelyke vertoning. Zo lang als
 ken als zyftaan kunnen, maken zy vreemde sprongen
 de Man- en grimmasfen, welker meesten zekerlyk
 ben, van hunne vindinge zyn, dewyl niets
 dergelyks onder Europeanen plaats heeft:
 Zy paren die vrolyke aperyen met een groot
 geraas en gefchreeuw. Maar de buitenfpo-
 righeid der dronkene Vrouwen is nog gro-
 ter en onzinniger dan die der Mannen.
Kolbe verhaalt dat in het huis, waarin hy,
 eerst aan de Kaap gekomen zynde, zyn
 verblyf hield, eene Hottentotfche dienst-
 maagd woonde, die zich, door haare ge-
 trouwheid, werkzaamheid, en goede ge-
 wartheid, zeer onderscheidde. Haar eenigfte
 gebrek was dat zy veel van drinken hield;
 en zo ras als zy de maat maar eenigszins
 te buiten ging, raakte zy geheel buiten zich
 zelve. Men was dan zeer zorgvuldig om
 haar geene gelegenheid, ter voldoeninge
 van deze drift, te laten voorkomen. „ Ik
 „ was (zegt hy) onkundig wegens het ge-
 „ brek van dit vrouwsperfoon, en de bui-
 „ tenfporigheid haarer landgenoten, wanneer
 „ zy, op zekeren morgen by my komende,
 „ my

„ my verzogt haar iets van mynen wyn te III.
 „ willen geven. Zy gaf my te kennen dat Hoofdst.
 „ zy in lang niets van dien lekkeren drank
 „ geproefd had; dat zy zeer sterk naar den-
 „ zelve verlangde, en maar geene gelegen-
 „ heid kon vinden om'er aan te komen. Op
 „ dit zeggen, toonde ik my genegen om
 „ aan haar verzoek te voldoen, en vroeg haar
 „ hoeveel zy wel wilde hebben. Deze vraag
 „ maakte haar ongemeen vrolyk, en na my ha-
 „ ren dank op eene zeer sterke wyze betuigd te
 „ hebben, gaf zy my een maatje over, het
 „ welk ik voor haar vulde, haar vermanen-
 „ de om voorzigtig te zyn, en niet alles in
 „ eene reize uit te drinken. Zy beloofde
 „ my dit: maar na verloop van eenige mi-
 „ nuten keerde zy weder, met het ledige
 „ maatje in haare hand. Zy zeide met eene
 „ zeer bedaarde houding, dat zy weder
 „ kwam om nog wat wyns te hebben; dat
 „ zy wel geloofde dat dezelve zeer lekker
 „ was; maar daar van wenschte volkome-
 „ ner overtuigd te worden. Geef my dan
 „ nog wat (vervolgde zy), gy zyt al te goed
 „ om het my te weigeren. Die gemeenza-
 „ me toon wekte myne verwondering, en
 „ bespeurende dat zy reeds genoeg had,
 „ zeide ik haar niet meer te willen geven,
 „ omdat zy te onvoorzigtig geweest was;
 „ maar dat ik haar op eenen anderen tyd
 „ weder onthalen zoude. Zy begon toen
 „ hartig te lagchen, en verzekerde vry ern-
 „ stig dat zy niet heen zoude gaan, voor
 „ dat ik haar voldaan had. Ik wendde alle
 „ pogingen aan, om haar onbescheiden aan-
 „ houden te doen eindigen, door haar goe-
 „ K 2 „ de

III. „ de woorden te geyen, doch vrugteloos.
 Hoofdst. „ Eindelyk moeyelyk wordende, dreigde ik
 „ dat ik by haaren meester en haare meesters-
 „ fe over haar klagen zoude; en ik maakte
 „ my inderdaad gereed om derwaards te
 „ gaan, wanneer ik hen beiden by my zag
 „ komen, dewyl zy het gerugt van onzen
 „ twist gehoord hadden. Dog hunne tegen-
 „ woordigheid was zelfs niet magtig om
 „ haar te doen ophouden. Zy drong haaren
 „ eisch zo sterk, en op zulk eene klugtige
 „ wyze aan, dat myn Huiswaard en zyne
 „ Vrouw zich niet konden onthouden van
 „ lagchen. Na gehoord te hebben dat ik
 „ onvoorzigtig genoeg geweest was om de
 „ meid wyn te geven, raadden zy my dat
 „ ik haar ook verder voldoen zoude, onder
 „ verzekering dat wy ons niet weinig ver-
 „ vermaken zouden. Ik vulde dan haar
 „ maatje ten tweden male, waarna zy het
 „ zelve in eene teug uitdronk. Zy
 „ zeide vervolgens dat zy my, ter betonin-
 „ ge haarer erkentenisfe, opeenen Hotten-
 „ totfchen dans onthalen zoude. Die dans
 „ bestond in het klappen van de voeten
 „ tegen elkanderen, in het doen van spron-
 „ gen, en het maaken van misfelyke postu-
 „ ren. Zy voerde die belachlyke kunstjes
 „ met zo veel kragt en levendigheid uit,
 „ dat de dampen haar naar de hersenen
 „ vlogen, zo dat zy genoegzaam als een
 „ zinneloos mensch werd. Van tyd tot
 „ tyd hield zy op, en floeg hare ogen op en
 „ neder. Daarna begon zy met eene on-
 „ gelooflyke levendigheid te praten, en
 „ „ dui-

„ duizend buitensporigheden te zeggen. III.
 „ Een oogenblik naderhand verviel zy in Hoofdst.
 „ eene geweldige vlaag van lagchen, die
 „ niet eindigde, dan om gevolgd te worden
 „ van ondraaglyk gillen en schreeuwen, en
 „ wel zo, dat het geluid naauwlyks van
 „ een menschelyk schepfel schein gemaakt
 „ te worden. Vervolgens begon zy weder
 „ te babbelen, en verweet zich duizend
 „ mislagen, welke zy zekerlyk nimmer be-
 „ bedreven had. Die bedenkingen over
 „ haar zelve wierden gevolgd door eene
 „ luim van bedardheid, welke haar bloed,
 „ naar het schein, geheel verkoeld had.
 „ Zy bestrafte my op eene zeer verstandige
 „ wyze, omdat ik haar zo veel wyns gege-
 „ ven had, en zeide dat ik de schuld had
 „ van haare dronkenschap, dewyl ik haar
 „ gedwongen had om tegen wil en dank te
 „ drinken. Maar die bedardheid was niet
 „ lang van duur. Haar schreeuwen en
 „ babbelen ging weder even sterk aan,
 „ en hield niet op, voordat haar meester
 „ dreigde haar stokslagen te zullen geven,
 „ indien zy niet terstond naar bed ging.
 „ Zy bragt daar den nacht vry gerust door.
 „ Des anderen daags 's morgens dorst zy,
 „ zich herinnerende wat den dag te voren
 „ geschied ware, haare oogen niet opslaan.
 „ Zy moest egter by haare meesteres komen,
 „ en zich eene harde bestraffing van haar
 „ getroosten, zodat zy bitter begon te kla-
 „ gen. Zy wierp zich op haare knieën, een
 „ zeer zeldzaam verschyf by de Hottentot-
 „ ten, om haar vergiffenis te verzoeken